

Motion till riksdagen 2005/06:Fö6

**av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s)
med anledning av prop. 2005/06:133**

Samverkan vid kris – för ett säkrare samhälle

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en starkare krisberedskapsmyndighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att helhetssyn och systemtänkande skall vara vägledande i arbetet med den nya myndigheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hela myndigheten lokaliseras till Karlstad.

Motivering

Efter många års utredande och diskussioner presenterar regeringen genom rubricerade proposition ett helhetsgrepp på frågorna om samhällets krisberedskap – ett system för hela verksamheten med planering, beredskap och operativa insatser med avseende på hela riskskalan – från små olyckor till stora, via naturolyckor, svåra påfrestningar och extraordinära händelser som kan vara väldigt lokala eller drabba stora delar av ett område, till de allra värsta kriserna som kan drabba vårt samhälle. Ett brett säkerhetsarbete måste omfatta allt från orsaksförebyggande och sårbarhetsreducerande till förhindrande, hantelande och återuppbyggande åtgärder. Allt fler politikområden berörs, och sammanhanget utgör en kedja där alla länkar hör ihop och har sin särskilda betydelse. Strategin är tydlig och den samlade syn som presenteras kan bidra till en starkt förbättrad situation.

Ett antal principer diskuteras i materialet. En del har funnits sedan förut men även nya lanseras. Dessa har då sprungit ur de erfarenheter man gjort på senare år genom att ett antal händelser genererat stora påfrestningar på det svenska samhället. Den mest påtagliga nyheten är att man, trots att ansvarsprincipen fortsatt skall gälla, föreslår att Krisberedskapsmyndigheten (KBM) och Statens räddningsverk (SRV), ”i relevanta delar” skall slås samman och

Fel! Okänt namn på

att denna myndighet efter regeringens beslut skall kunna fungera som "krisledande myndighet", oavsett inom vilken sektor krisen uppstår.

Följande argument och historieskrivning förstärker angelägenhetsgraden ytterligare.

Med utgångspunkt i Sårbarhets- och säkerhetsutredningens huvudbetänkande Säkerhet i en ny tid (SOU 2001:14) redovisade regeringen i september 2001 i propositionen Fortsatt förnyelse av totalförsvaret (prop. 2001/02:10) vissa principer för samhällets beredskap mot allvarliga krissituationer, en översiktlig planeringsstruktur för svåra påfrestningar på samhället i fred och för höjd beredskap samt utgångspunkter för inriktningen av det civila försvaret.

I proposition 2001/02:158, om samhällets säkerhet och beredskap, föreslog regeringen nya politikområden, ett nytt planeringssystem och att en ny myndighet för krisberedskap, KBM, inrättas den 1 juli 2002. Den ansvarar för att samordna planeringsuppgifter för beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred och vid höjd beredskap. Myndigheten arbetar för att stärka och samordna samhällets krishantering, bl.a. genom analys av utvecklingen i omvärlden. Regeringen menade dock att den myndighet som är ansvarig för en verksamhet även i fortsättningen skulle ansvara för hela skalan av hot, från normal fredsverksamhet till extrema situationer. Detta är den gällande ansvarsprincipen.

Den nu liggande propositionen går ett steg längre och föreslår en samordning och ett myndighetsansvar för helheten som omfattar en vidare risk- och krisskala, liksom planeringsuppgifter och operativa uppgifter.

Redan under förarbetena till tidigare propositioner och under dessas behandling i riksdagen restes farhågor om överlappningar m.m. mellan SRV:s och KBM:s verksamhets- och kompetensområden samt mellan de olika regelverk som de olika myndigheterna skulle tillämpa. Den nya strukturen med samverkansområden, det nya planeringssystemet och den nya myndigheten skulle dock enligt regeringens intentioner leda till bättre samordning av samhällets säkerhetsarbete.

Denna effekt har som vi ser det efter drygt tre år inte varit tydlig på regional och lokal nivå.

Sett ur detta perspektiv har myndigheterna bara i begränsad omfattning förmått samordna sig i fråga om planerings- och finansieringsprinciper, informations- och utbildningsstöd, principer och metoder för riskanalys, uppföljning, tillsyn och utvärdering.

Nu föreslås en ny lagstiftning som förväntas lösa denna problematik genom att den fokuserar på kommunernas framtida krishanteringsförmåga. Med tanke på intresset av att beredskapen för att hantera stora olyckor och andra krissituationer skall byggas upp underifrån, från enskild människa till kommun, från kommun till länsstyrelse och vidare till regeringen, får inte bristande samordning mellan olika regelverk och mellan centrala myndigheters tolkning och tillämpning av dessa försvåra för länsstyrelser, kommuner och enskilda.

Propositionen föreslår alltså en "i relevanta delar" sammanslagen myndighet SRV och KBM. Det föreslås att denna sammanföring skyndsamt skall bli

Fel! Okänt namn på

föremål för översyn. Det är mycket angeläget att den föreslagna helhetssynen och strategin är vägledande vid den analysen. Det finns anledning att förmoda att myndigheternas verksamhet i allt väsentligt är ”relevant”, och varje område som inte kommer med i den nya myndighetskonstruktionen löper risken att minska möjligheterna för den nya strategin att lyckas.

Utöver vad som anförts i propositionen finns skäl att trycka på vikten av att samverkan och faktakunskap blir allt viktigare när det gäller t.ex. klimatförändringarna och stora samhällsuppgifter som kan förväntas till följd av nederbörd och avrinning. FN har inom ramen för International Strategy for Disaster Reduction tagit fram Guidelines for Reducing Flood Losses. FN skriver i sin sammanfattning att en riskvärdering behöver finnas som ett underlag för planering och genomförande om man skall få en långsiktigt hållbar lösning. Över huvud taget bör man ändra synsätt från en ”efter-katastrofen-handlingsplan” till en som är förebyggande. EU, i sin tur, har tagit fram ett liknande dokument: Best Practices on Flood Prevention, Protection and Mitigation. Där förs ett liknande resonemang som i FN-dokumentet. Där sägs att vi måste lära oss att leva med översvämningar och öka folks medvetenhet om detta. Fokus ligger på det förebyggande arbetet.

Statens geotekniska institut har tagit fram förslag till handlingsplan för att förutse och förebygga naturolyckor, och man trycker på vikten av samverkan med andra myndigheter och organisationer. Även på regional nivå finns Nationellt Centrum för Älvsäkerhet (NÄS) vid Karlstads universitet som med sin kunskap skulle kunna vara en tillgång i det sammanhanget.

Vi vill peka på att just vikten av en sammanhållande myndighet som inte delas upp mellan flera olika myndigheter och som tar helhetsgrepp på säkerhetsarbetet och ser till att samverkan sker med de olika expertmyndigheterna är A och O i ett säkerhetsarbete.

Sammanslagningen ger en bredare och tydligare kedja från förebyggande åtgärder till lärdom av inträffade olyckor och andra extraordinära händelser samt ger förutsättningar för en effektivare resursanvändning för uppföljning, analyser och erfarenhetsåterföring.

Då det gäller lokaliseringsfrågan är det måhända givet att den nya verksamheten skall lokaliseras med sin huvuddel och sitt huvudkontor till LA-regionen Karlstad/Kristinehamn/Karlskoga. Till följd av senaste försvarsbeslutet och den därefter genomförda omlokaliseringsutredningen har det s.k. Säkerhetsbältet, ett nätverksbygge för aktörer som arbetar med risk och säkerhet, fått förstärkt kraft. Ett antal centrala och regionala myndigheter, två universitet och en högskola samverkar i en seriös satsning på att bygga ett kompetenscentrum för dessa frågor, och näringslivet är på väg in i samarbetet.

Den nisch inom säkerhetsområdet som fokuseras särskilt handlar om samhällssäkerhet och samhällsbygge. Naturligtvis utgör SRV ett av fundamenten i detta arbete. Det tillkommande ansvarsområdet i den nya myndighetsbildningen skulle naturligtvis förstärka och påskynda det beskrivna nätverksbygget samtidigt som det skulle dra väsentlig nytta ur det arbetet. Därför är det angeläget att hela det nya ansvaret lokaliseras till Karlstadsregionen. KBM:s liksom tidigare ÖCB:s lokalisering har varit under diskussion men av olika

Fel! Okänt namn på

skäl, varav många varit svaga, har man i huvudsak förblivit i Stockholm. Nu är läget ett annat, och den nyinrättade beredskaps- och analysenheten i Regeringskansliet torde utan problem kunna samarbeta med sina motsvarigheter på central myndighetsnivå även om dessa finns i t.ex. Karlstad. Det finns sen tidigare goda exempel på kvalificerat samarbete mellan SRV och Regeringskansliet i både känsliga och operativa frågor. Och från sårbarhetssynpunkt så torde valet av att lägga krisledningen utanför Stockholm vara givet.

Stockholm den 4 april 2006

Ann-Kristine Johansson (s)

Jarl Lander (s)

Tommy Ternemar (s)

Berit Högman (s)

Marina Pettersson (s)